

“Forbudets sydebukke“.

De 4, hvis navne “skal holdes mest mulig hemmelig for publikum“. — Farlig at snakke om gjær. — En traurig saga, som ender med opsigelse.

Motto: «Hans feilet paa grundlag av stillingens brøst». (Per Gynt).

«Forbudspionerne i kupé».

Nedskriveren af disse linjer havde nylig ved Jæren station paa Hadeland, hvor en række af bygdens gaard-

brugere sad snakkende om at have forelempt en af de saakaldte «forbudspioner» eller, som deres officielle titel lyder: «midlertidige politibetjente til kontrol med smughandel med rusdrik og med smugbrænding».

Det gav rig anledning til at filosofere over «stillingens brøst», og hvilke vrangforestillinger og tragikomicke skjæbner, der heraf kan udvikle sig.

Departementet gaar hen og opnævner 4 ekstra-politi-mænd til at overvåge over det hele land forbudets overholdelse, — for 5000 Kroner om aaret. Det paalægges af departementet, at deres «navne mest mulig hemmeligholdes for publikum». De er ganske vist underordnet hvert enkelt distrikts politibetjeningsmand og skal i sit virke mest mulig søge samarbejde med de lokale politimyndigheder. Men — heder det samtidig i instruktionen: «Saafernt de finder vedkommende politibetjeningsmands anordninger ubillige

for arbejdets effektive fremme, har de adgang til at forelægge sagen for Justitsdepartementets inspektør i politisager».

Paa en maade bliver det altsaa en slags «udpionering» ogsaa af de ordinære politimyndigheder — og paatryk. Det heder nemlig videre i instruktionen, at de skal søge at bibringe de lokale myndigheder mest mulig interesse for arbejdet.

Endelig sættes de 4 saakaldte «pioner» selv under et vist pres af departementet, — end i retning af, at de vuraagend skal «opdage» noget. De paalægges nemlig hver 14de dag til Justitsdepartementets inspektør at afgive rapporte.

Man tænke sig nu disse 4 menneskers stilling.

De er paa forhaand i en skjæv stilling til publikum, fordi forbudspolitiken er afgjort upopulær. De sættes i en skjæv stilling til de ordinære politimyndigheder. Deres virke paatrykkes et officielt stempel af fordaaktighed og lyskyhed ved det i og for sig taabelige paabud om «navnens hemmeligholdelse», — hvad der ganske naturligt har affødt titelen «forbudspioner».

Og hver enkelt faar en fjerdelpart af hele landet at «virke» i, — de vil altsaa være væsentlig fremmede og ukjendte i sit «distrikte, fristet ind

paa mere eller mindre uvderheftig og ondartet sladders dunkle stier, — hvad der yderligere vil vække befolkningens animositet.

Det er klart, at hvis der overhovedet skal være tale om for en mand at fylde ud i en saadan stilling, maa han være ganske ualmindelig overlegen, — en overlegen personlighed vilde imidlertid ganske vist ikke gaa ind i en saadan stilling.

Det velvisse departement har sat aflønningen til 5000 kroner. Allerede derved er opraven haablos. Den oplagte underlegenhed er sendt ud paa en umulig mission. Og det synes, som om man tildeels har været særlig uheldig i valg af personer.

«Foreulempelses»-forbøret paa Hadeland gav et klart indblik i den usunde sindstilstand, en saadan «pion»-stilling underlegne indhaver hen sættes i en overvæltet følelse af stillingens majestet — han skal jo passe paa laade embedsmænd og det menige folk. Han er det hele departements skarpe, ransagende øie udover fjerdelparten af Norges land, — det maa da sandt for dyden været ærefrygtindgydende! Samtidig hermed en instinktiv fornemmelse af, at der dog er noget vist «effusens» ved stillingen, — allevegne mødes man med skjæve smil. Det er smaat stiel med ærefrygten.

Tilslutningen af disse er hyst-

riks nærtagenhed og en sygelig trang til at vise, at man dog har magten og kan faa sat disse uerbydige paa forbrænkben til skræk og advarsel for den hele bygd, — fornemmelse vil det være en inderlig tilfredsstillelse, om gode og ansete mænd bliver «etovnet», thi derved vil det blive saa meget mere aabenbart, at jeg, departementets panserede forbuds-mænd, hvis navn skal holdes hemmelig, i sandhed ikke er at spøge med!

Paa det punkt af udviklingen begynder «forbudspionerne» at blive en samfundsfare, — en terror. Ingen kan længer føle sig tryk. Eventuel smugbrænding og smughandel har hermed intet at bestille. Det er udsendingens personlige «majestet», det gjelder.

— Det var hestemarked ved

Gran station. Endal gaardbrugene staar samlet i munter passerar. I nærheden staar «forbudspioner», blind og døv for markedsstemningens humor.

— Har du lyst hjem noe gjær, da da? siger den ene gaardbruger til den anden med et polsk blink i øiet.

— Ja, jeg har faat det, jeg trenger jeg, siger den anden i samme tone.

Dette er begyndelsen til «foreulempelsen». Forbudspolitiet indmelder det til departementet som «chikaner». Og gaardbrugeren sættes paa de sigtedes bæk.

— Men forsted De ikke, at det var spøg? De administratør.

— En spøg kan være chikanen, svarer politibetjenten rapt. Og han faa holder bestemt chikanens kriminelle karakter.

«Vil De udspise...»

Der sidder et halvt dusin gaardbrugere paa rad paa de sigtedes bæk foran en seng i den lille, hyggelige forherstet, — i sengen strækker sig et par tilhøvere.

En af disse gaardbrugere, L. H., en ældre, velanset mand, er sigtet for meget grove foreulempelser, — han vilde «tage mig», har politibetjenten indberettet.

— Vil De udspise hr. L. H., siger administratøren til politibetjenten.

Dermed bliver forherstet en skueplads for en almindelig kjendt selskabelig. «Pionerne» gaar rundt og skal finde blandt de forsamlede sigtede, hvem der saaledes har grovelig foreulempet ham, og som han selv har anmeldt.

Han stirrer paa det ene «sigtede» ansigt efter det andet. L. H. ser sig forskende om han ogsaa.

Nei, — det var det ikke.

Saa slaar «pionerne» ned paa en uskyldig tilhører, saa ulig L. H. som vel mulig.

— Han var det vist?

Legen er forbi. Administratøren rykker paa hovedet. Tilhøreren ruster humoristisk hen til de sigtedes bæk. Hestekalet flydes med stille munterhed.

Der er flere slige episoder.

Det er saa langt fra, at departe-

mentsudsendingen har gaaet i sig selv, at han efter dette berømtlige forbud skal have fortsat med anmeldelser over gaardbrugere, som i jorhane-kupé i hans nærvær har snakket sig imellem om gjær, — der her nylig været lensmandsforbør over en gaardbruger fra Østre Toten med en gaardbruger fra Hadeland og en fra Aadal som indstevnte vidner.

Det er livsfarlig at snakke om gjær, — kriminel chikanen, en ny slags kriminel læse majestet. Og endda mere livsfarlig at «vitre» paa udsendingen. Da er veien til de sigtedes bæk kort.

Begriber ikke totalforholdet, at den stemning, som ved disse dumheder afsteekkommes udover byderne, adslægger end yderligere deres forbuds-sag?

«Forbudspolitiet» begynder tildele selv at indse stillingens ubholdbarhed. En af de 4 — ikke han fra Hadeland — har til departementet indsendt en lang jeremiade, hvor det bl. a. heder: «Hvor man gaar eller staar, er der altid nogen, som høit og ugenert diskuterer «pionerne» og hans færd. Reiser man med toget, forplanter nyheden sig gennem hele vognen og foran kupélæren samler sig gjerne nogen, som vekler chikanøse bemærkninger om os. Naar man gaar af paa en sta-

tion, er nyheden om ens komme samtidig der, og da er det ikke godt at faa spurgit veien, hverken hid eller did. Selv blandt politifolk er man i tvil, om forbudspolitiet optræder «fair».

Efter at have fremholdt vanskeligheden ved at vinde kjendskab og tillid, saa udstrakte som de tildelede distrikter, fortsætter indberetningen: «Nu bliver man jo betragtet som en «spias», som ordentlig folk ikke vil have noget med at gjøre, — kompromitterende bare at blive set i følge med».

Vedkommende politibetjent afslutter med at opsiges sin stilling som forbuds-kontrolør til fratrædelse 31ste mai. «Jeg er ikke — siger han — af den støbning, at jeg kan være uden den medborgerlige agtelos, som ethvert hæderlig menneske gjør krav paa. Det vilde vel forresten falde nogen hver tungt for brystet at blive betragtet som «pion» af et helt land, selv om man har aldrig saa god samvittighed. Fordelene ved stillingen er heller ikke saadanne, at man i længden kan finde det regningsvarende at være sydebuk for forbudet, selv om man er forbudsinteresseret».